

DEBATS

Conversa amb Joan Serrallonga sobre el seu llibre “Pablo Iglesias, Socialista, obrero, español”, Edahsa, Barcelona, 2007

-Joan Serrallonga) Vosaltres direu

-Francesc Espinet) Nosaltres no direm res, potser hauríem de començar comentant el tema del seu germà que era...

-Ramon Alquezar) Carceller

-Joan Serrallonga) carceller del penal de Cartagena l'any “17”

-Francesc Espinet) Però potser en alguna categoria, no ho sé...

-Joan Serrallonga) Probablement era un funcionari de presons al nivell d'un mestre, per altra banda. igual que el pare era Mestre, de fet professor...

-Ramon Alquezar) Folklorista i represaliat

-Francesc Espinet) Però ell, el seu pare va arribar a ser governador civil i a més tenia terres i terreny

-Ramon Alquezar) El que es segur es que no estaven malament de diners, pq vivien a la casa que ara és de la Duquesa de Alba, ell ho recorda. Igual que explica en els seus escrits quant el “abuelo” venia de visita escoltava la veu particular del seu avi.

-Joan Serrallonga) La credibilitat que transmetia la seva veu.

-Ramon Alquezar) Jo no he escoltat mai la seva veu... però la veu original de la Pasionaria, per exemple, és una eina, és un instrument polític de primera magnitud.

-Joan Serrallonga) És molt important, Iglèsias mort al 25 i podríem dir que des de el “10” és un home malalt i deixar d'anar als congressos en el inici de la Guerra Mundial... dirigeix el partit des de casa.

-Francesc Espinet) Al 25 la radio no acaba de funcionar...

-Joan Serrallonga) Si té un relleu molt petit encara, si el té en quant a la funció de transmissió però encara per exemple al “17” un dels millor discursos, que no està totalment recollit a la *Vida de Pablo Iglesias* s'encanta als ferrocarrils perquè doncs hi ha la censura per distribuir-lo aquí i allà, esclar la radio no...

-Francesc Espinet) No no la ràdio comença... al “24”

-Ramon Alquezar) Ràdio Barcelona és del 23?

-Francesc Espinet)... i Ràdio Madrid

-Ramon Alquezar) A això no ho sabia... Jo pensava que la degana era la de Barcelona

-Francesc Espinet) Bé en aquest moments hi ha una discussió “erudita” sobre quina és la primera però bé, des de el punt de vista real, és Radio Barcelona; però hi ha una discussió últimament de si el dia abans o el dia després (22 o 23)...que no té importància perquè la veritat és que qui va funcionar realment de manera constant va ser Ràdio Barcelona. S'ha de tenir en conte que les ràdios mundials funcionen entre el 22 i el 25: són tres anys que funcionen totes les ràdios importants del món.

-Joan Serrallonga) bé per anàvem...

-Ramón Alquezar) A mi se m'han acudit algunes coses... que és, abans d'ahir vaig fer

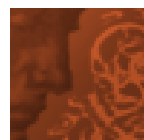
un recull, segur que incomplet, de tot el que jo tinc a casa teu, i jo diria que hi ha dos eixos fonamentals de la teva investigació seria tant: organitzacions polítiques i sindicals de la II^a Internacional i les condicions de vida de les classes treballadores en un sentit molt ampli (salut, migració, trasllats forçosos de població); i si algú llegeix aquest llibre potser se'l podria prendre com una novetat o una certa ruptura amb aquest dos eixos o fils conductors. Però Jo diria que no, que has articulat la macro i la micro-història (la historia individual i la història col·lectiva), i que a partir de la focalització d'una persona has anat reproduint tot l'entorn, tot el context històric. Per tant jo crec que has continuat, amb una altra concreció, bastant allò que havies fet fins ara.

-Joan Serrallonga) A mi m'ha interessat sempre més el tema de les condicions de vida i de treball que el tema de les organitzacions; la meua tesi ja era això, potser llavors perquè era una tema novetós -després ja han hagut altres gents que han treballat això- de fet hem permetia crear una certa metodologia, perquè anaves experimentant i si allò funcionava i si ningú ho feia servir els altres..., recordo un professor de Murcia que feia servir d'anàlisi de les dades d'estatura dels obrers, i això va ser un experiment en aquells moments i després ho hem fet servir molts altres. Per tant jo m'he dedicat bàsicament a i això. Llavors també penso que el llibre em dona una oportunitat, que no sempre et passa que amb un encàrrec et permeten repassar 75 anys d'història, i per lo tant com a casa meua tinc unes golfes bastant grosses- tinc moltes caixes i molts articles que com tothom he anat acumulant al llarg de la nostra vida- això m'ha premés aprofitar per posar aquí moltes coses que tenia guardades en aquestes caixes i per tant no va ser necessari anar a buscar-les a Internet. Per altra banda, els errors molt manifestos de l'informació d'Internet; parlem clar, no crec que hi hagi cap agrupació socialista al país en aquest moments que tingui una bona bibliografia de Pablo Iglesias. En qualsevol cas aquest treball m'ha premés fer un repàs des de els anys 50 fins l'any 25 tot un conjunt d'elements de l'Història d'Espanya. I com que , amés ami sempre m'ha interessat la "gent menuda" aquest treball m'ha premés introduir tot un conjunt de "gent menuda"...he intentat refer la "gent menuda" a partir de la "gent grossa". Pablo Iglesias seria "gent menuda" al període i fins a final de tot pràcticament -és un obre tipògraf que li passen drames abans i després, i que s'acaba morint i que ha acabat sent diputat i cap d'unes organitzacions molt petites, encara que després creixeran. Per tant això és rescatar la vida d'algú que forma part de la "gent menuda". I tots els que surten aquí, al menys la majoria, són "gent menuda"; Ja n'hi ha prou, per entendre'ns, de analitzar el període a través de la vida del general Prim o de la biografia d'un Primo de Rivera, o d'un Arias Salgado, etc.

-Francesc Espinet) Jo crec que hi ha un altre element que és certament fonamental i que tu l'expliques molt bé i donant una raó circumstancial per fer-ho i una altre de fonda en el sentit que tu acabes dir. La circumstancial seria que la vida de Pablo Iglesias és molt avorrida, i la fonda és que és un senyor que està a dins el món obre; i a les hores aquest element, el fet de que estigui immers dins una classe social determinada -classe obrera, classes popular a Madrid- et permet fer una cosa i és estudiar aquestes classe populars i les seves condicions de vida en tots els sentits- tant des de un punt de vista sanitari com, fins hi tot, alimentari-

-Joan Serrallonga)...salari, vivenda, etc.

-Francesc Espinet) Ja que parles de vivenda, l'altre element que tu també utilitzes és la construcció, no només de la classe obrera, sinó també d'aquesta ciutat. Per exemple, des de el punt de vista del urbanisme; o una l'altre cosa, també molt important, és que et fiques en un altre tema i és específicament la feina del protagonista- que fa de tipògraf-. Per tant expliques, no només les organitzacions reivindicatives dels tipògrafs sinó també la vida d'aquest (les condicions de treball, la producció editorial diària al Madrid de l'època de vista...). Per tot això, jo diria que l'obra, no només és la vida d'aquest senyor, sinó la vida del Madrid Popular, al menys fins a finals del segle XIX.

-Joan Serrallonga) Vol ser-ho

-Francesc Espinet) Després, ja t'he dit abans, donar l'impressió de que ja no ho és tant...

-Joan Serrallonga) Bé baladí que fins l'any "5" els socialistes con a tals, Iglesias, acaben fracassant a totes les eleccions perquè volen anar sols. I a l'any 5 acaben aconseguint la mallistratura local. També baladí que el règim de la Restauració, que es va acabar amb les eleccions municipals. Mai s'havia concedit la més mínima importància a les eleccions municipals, ni s'havia afanyat gaire a legislar -s'havia refiat de legislacions anteriors-; per que el ajuntaments era un "trapicheo". Per això diu Largo Caballero quant entren a l'ajuntament que *entraban al ayuntamiento como gallinas a corral ajeno*.

El que passa és que després el salt de la vida del protagonista és important; es a dir és regidor- la qual cosa no altera la seva vida-. Però realment tant el fet de ser regidor com diputat no van alterar la seva vida excessivament. Hi ha altres fets com la mort de la mare perquè és cloure una etapa i el moment de la formació del partit que donarà un tomb a la seva vida de "fora". I finalment l'aparició a la seva vida de l'Amparo, com una dona que organitza la seva vida d'una altre manera (la seva vida des de a les hores comença a tenir elements de regularitat).

Bé hi ha un altre canvi que potser, com dius tu (Francesc Espinet) comença a tenir relleu amb el trànsit de segle -potser més de l'any "5" a l'any "7"- que és que el partit va creixent i per tant cada cop és menys manejable. Però Iglesias gairebé fins l'any "20" mantindrà el control del partit- no m'agrada gaire la paraula control- mantindrà el coneixement del partit a traves de la correspondència.... les seves cartes són extraordinàries i extraordinàriament importants: tot el que ha de fer ho explica. Una cosa molt curiosa, algú potser hauria d'estudiar o valorar que al s. XIX el correu és molt ràpid per tant Iglesias pot convocar a molta gent en un plas molt breu. Per exemple quant es mort Inocencio Calleja a València i ell no pot venir a la festa del primer de maig, li envia un telegrama al seu fillastre, i al cap d'unes hores acaba sent a València. De fet la vida d'Iglesias passa de la lentitud absoluta dels anys "60" a la rapidesa total del tombat de segle

Per altra banda en relació a l'any "5" i l'any "7" apareixen dos enemics que ha perdut, enemics: la guerra i Maura. En el seu primer article és la "guerra" (i Iglesias les ha vist totes des de l'any "60"). I un Maura que l'any "7" precisament amb aquella idea de l'economia administrativa fa el famós "article 29".... Jo penso que maura serà per ell un referent importantíssim. Val a dir també que quant Francesc Ferrer i Guardia és executat- és assassinat ja que el procés és un *piltrafa*- ell pren un postura molt bel·ligerant. Hi ha qui diu que serà molt bel·ligerant com per exemple l'Azcarate que diu que farà una carta que finalment no envia, però Iglesias no. Ell se sent horroritzat que es pugui arribar a l'assassinat pràcticament

-Ramon Alquezar) Ell ho denuncia....

-Joan Serrallonga) De manera total

-Francesc Espinet) De fet jo crec que no només és en aquest moment sin que és constantment; es a dir, la seva sensibilitat davant el que no és racionalment humà, del que és una reacció desproporcionada i del que és un atemptat a la vida de la gent. I això és constant.

-Ramon Alquezar) Al marge del que ha dit en Francesc sobre les condicions materials de vida, jo penso que allò que el teu llibre m'ha fet descobrir és com l'historiografia oficial- al menys la percepció majoritària que s'ha tramés era que era una mena d'àrbitre apaivagador que conciliava diverses tendències, sobre tot d després del daltabaix del "17"; es a dir que estava malat però que encara era l'oracle, i la imatge del seu radicalisme. Radicalisme en el sentit etimològic de la paraula. Per mi això ha estat una sorpresa positiva. Es a dir, la seva austeritat i tot això, ja havia estat divulgat, però fins i

tot la seva coherència, la seva immutabilitat ideològica (ho dic positivament).

-Joan Serrallonga) Coherència si, i immutabilitat ideològica ens porta a parlar d'un tema com la "Qüestió Nacional". Jo penso que si bé Iglesias viatja molt a Catalunya- al interior de Catalunya també- molt més que no ha viatjat altres dirigents. Per exemple Iglesias és dels pocs dirigents oficials que coneix la Conca del Ter fent mítings i s'ha cartejat bastant, que té bones referències (Iglesias té molta informació des de els anys "80") i quant la UGT és Junta i doncs el grup del Ter té alguna cosa a veure també; Iglesias ja ho coneix. Ara bé, jo penso que hi ha un error en traslladar l'agrupació i les forces de Barcelona a Madrid. Els contraris, jo penso que és un error, un error ben intencionat.....això d'aquí funcionarà més bé, etc....., els contraris ho han vist com una lluita de l'Iglesias contra el nacionalisme; jo penso que no és tal i altres ho han vist com una set de poder -des de aquí m'ho menjaré tot-; jo penso que tampoc és tal; sinó que més aviat era una cosa d'economia de medis. Es a dir, era corren en totes les organitzacions obreres que el lloc a on residia l'associació, doncs el afiliats d'aquella localitat eren els que formaven la junta de govern perquè viatjà era caríssim, la gent no es podia moure, etc. Jo penso que hi ha una certa economia de medis. Però el fet de treure l'organització de Barcelona i portar-la a Madrid, fa que es desconnecti del creixement de la protesta a Catalunya. I quant al 1902 (la vaga general), i aquest és un fet cabdal, li vagin a demanar ajut i ell no els hi doni amb l'excusa de mal pagador, això provocarà la reacció. Ara bé, analitzar la Història del Moviment Obrer a l' estat espanyol només amb el mirall de Catalunya és un error; i això ha fet que molta gent que a Madrid no hi ha obrers fins a la "Gloriosa"; però hi ha molt abans i hi ha després. No tot a Madrid és el pressupost- també hi ha barris perifèrics i no tots són el funcionar censante de Larra

-Ramon Alquezar) Qui diu això no coneix ni a Galdós ni a Baroja

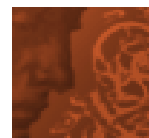
-Joan Serrallonga) I ningú podia entendre després que l'evolució de Madrid sigui Madrid "La Roja". No és Madrid "la funcionarial, sinó Madrid !"La Roja"

-Francesc Espinet) A més hi ha un altre element absolutament clar i és que de la mateixa manera que tu dius no només coneix Catalunya sinó que coneix tot el país , corre tot l'estat i això, como tu expliques li costa que el fotin a la presó (a Màlaga).... tot això ens a premés veure com a Màlaga hi ha un proletariat absolutament fonamental i del tèxtil. (vinya i el cotó)

-Joan Serrallonga) I el fet que l'Iglesias sigui candidat per Bilbao moltes vegades...i davant del Partit Nacionalista Basc, bé del que després seria el Partit Nacionalista Basc

-Francesc Espinet) De tota manera jo crec que el que li passa és que no entén això del nacionalisme català i això es fotut perquè, asclar, dintre del nacionalisme català hi ha, si més no un "no monarquia", del color que sigui; i ell té l'altre problema que és la seva relació amb el republicanisme. Jo crec...diria que ell té algunes idees fixes que les ha adquirit a partir d'una relació directa amb la realitat però que aquestes idees li duren massa temps...que la realitat a canviat (sigui política o sigui social) i ell continua mantenint la primera idea i que li costa molt de canviar. Jo diria que el tema del republicanisme i el tema de la vaga del "2" és bastant clar.... és no a la Vaga General. Com que és, en aquest sentit i entre cometes un doctrinari- diu que no independentment de quines siguin les condicions reals.

-Ramon Alquezar) Jo encara afegiré algun altre obstacle seriós per poder tirar endavant el seu projecte que és la presència, en alguns casos preeminència de l'anarquisme dins el proletariat, i aquí si que hi ha una miopia, enllaçant amb el que deies (Francesc Espinet). En l'actitud que pren respecte a Catalunya, deixa el cap lliure, no dic ni que sigui bo ni que sigui dolent, deixa el camp lliure per una hegemonia de l'anarquisme que no sé si s'hagués produït de la manera que es va produir després del trasllat de la UGT a Madrid. I jo diria fins i tot que tenia una certa mania, no dic que ell fos el més ferotge dels anti-anarquistes de l'organització, però....després del 1917, tot i que encara no manava del

tot, controlava bastant el partit...

-Joan Serrallonga) El “25”, quant ha passat tot el drama de la Tercera Internacional, i per l'Iglesias és un drama perquè això posa en qüestió tota la seva obra, de cop, i aleshores l'Iglesias (i té una expectativa de vida molt llarga respecte a la seva generació) s'agafa a qui sigui i llavors la gent que l'ajudarà en la lluita no només seran el coneguts, sinó que hi ha tot un grup de gent al darrera, i que jo cito en el llibre, que són gent senzilla de la seva antiga xarxa de sociabilitat tipògrafs, que són els que acaben de donar l'empenta decisiva. Més alguns joves com el Lucio Martínez Gil, per exemple, que estan en aquesta hora. I és una cosa absolutament trencadora...deixa d'escriure a determinada gent a partir del procés d'escissió. Deixa d'escriure la seva correspondència absolutament llarga, profunda, fecunda, i a partir d'aquest moment deixa d'escriure. I que és una característica de la correspondència de l'Iglesias: quant les postures arriben al programa hi ha una pauta. Això passa en altres moments i amb altre gent; i després es reprèn o ell o l'altre. I penso que és una pausa defensiva. Per exemple als “70” pugen atendre una correspondència molt reduïda, els que s'han despatxat s'ha despatxat, per entendre'ns.

I que ell controla el partit: si. Darrera de l'Iglesias no sol haver ningú perquè només faltaria i ell mai ha entès les organitzacions com un element hereditari...

-Ramon Alquezar) Jo no ho he dit això, estic apel·lant a un intervencionisme que d'altra banda jo mateix rebutjaria; però que a més, en aquesta etapa de cert impàs, que passin a tenir preeminència política persones que quedaven molt allunyades... i d'aquesta mateixa aproximació respecte a les capes populars

-Joan Serrallonga) I de fet és que abans del procés de la III^a Internacional ja s'ha intuït algunes branques per entendre'ns, però es que després del procés -i primer capa el Partit Comunista Espanyol- doncs desfilarà una sèrie de gent molt valuosa i acaben quedant els que acaben quedant. Llavors hi ha un element que habitualment no s'explica en l'història del socialisme, i que jo considero que no és una nota marginal, crec que es fins l'any “7” -no recordo l'any exacte- l'executiva que s'elegia, no s'elegia; s'elegia el cap de l'executiva i aquest era el que formava.... en el congrés no elegien a tota l'executiva, i a partir d'un determinat moment comencen a elegir tota l'executiva. Es a dir, a partir d'un determinat moment la capa de l'Iglesias encara la necessiten més perquè no es pot votar aquest executiva sinó hi ha la capa d'ell. Fins i tot, en algun moment com es votava tot l'executiu, no necessiten...no pot ni anar-hi, i en canvi el continuen votant com el resident del partit. Les funcions dels quals no queden mai clares, perquè aquest és un partit contrari a l'ortodòxia comunista clàssica. Aquí ni el president tenia funcions, les tenia el secretari, en tenien el vocals, les tenien molta gent ...que les acabava controlant ell a casa seva. A mi en fa molta gràcia l'expressió aquesta de cuinar “es cuinava a casa seva”

-Francesc Espinet) Jo diria que el teu llibre a més és una història del governs de la Restauració i de les eleccions de la Restauració, cosa que és absolutament normal que apareix, però a mi de vegades em sembla que, des de el punt de vista del lector, faltaria en el llibre titubeig. I en cada capítol hi ha una quantitat d'elements diferenciats, que des de un punt de vista de l'estructura material del llibre no queden prou diferenciats.

-Joan Serrallonga) Bé, jo vaig rebutjar explícitament l'estructuració- el meu esborrany el tinc estructurat d'altre manera- però vaig voler fugir del que podíem anomenar “els certs capítols del certs capítols” perquè asclar això t'obliga a que els punts.... a d'estar acabat i aquest senyor (l'editor) se li trenca el relat.... Ara bé, si que m'hagués agradat, i això ho puc fer amb una relativa facilitat si mai a la vida es fes una segona edició, posar al marge un sagnat.

-Francesc Espinet) també hi ha una cosa important per assenyalar i és que ell (P. Iglesias) en un moment determinat deixa de treballar de tipògraf i es converteix en el director d'una revista i després d'un diari. I una cosa més el partit des de començament

de segle eren quatre gats i per tant no implica tanta feina; porta més feina doncs dirigir aquest diari i escriure el que escriu. Això vol dir que té poc temps, que tot això que s'ha de rumiar està poc sedimentat perquè realment té poc temps.

-Joan Serrallonga) Aquest és un element important, i el fet de l'edat ja que amb 36 anys al "86" ja era un home col·locat, amb canalla, etc. No era gaire "avi" però...

-Francesc Espinet) ja sabem que la mitjana de vida de la classe obrera en aquella època era molt limitada però de tota manera ell era una mica de l'aristocràcia obrera i la veritat es que deixa de treballar als 36 anys i això per qualsevol membre de la classe obrera és una meravella.

-Joan Serrallonga) Per això als anys "80" quant fa tantes activitats i viatges de propaganda...(i per aprendre per Europa) es que pot fer-ho perquè no fa res més. Ara no té el seu primer càrrec institucional fins (no és regidor) els 55 anys i serà diputat als 60...al final i abans d'un període ampli de reflexió.

Malgrat tot, és un diputat molt actiu amb molts problemes i la dreta el persegueix de manera salvatge quant és diputat .

-Ramón Alquezar) Està molt bé que algunes coses s'apartin del contingut general de llibre, com per exemple les denúncies que fa ell de la Guerra d'Àfrica, de la Iª Guerra Mundial....quant la dreta d'aquest país, o de tots el països, però sobre tot d'aquest, ha hagut de tolerar la presència amb un parcel·la de poder -per petita que sigui aquesta parcel·la de poder- de l'esquerra que la considera com un intrús.

Qualsevol semblança amb la realitat actual no és casualitat...

-Francesc Espinet) Jo crec que hi ha una cosa, quant Iglesias es manifesta en contra de la Guerra de Cuba no ho fa perquè cregui que els cubans tenen la raó sinó perquè es contrari al fet de la guerra (la guerra no funciona i la guerra mata als nostres obrers).

-Ramon Alquezar) El mateix passa amb el Marroc....sang de proletariat...

-Francesc Espinet) Sobta que no vagi més enllà en el tema del anti-colonialisme que s'estava discutint a l'Internacional.

-Joan Serrallonga) Iglesias és un obrer tipògraf molt llegit però el seu coneixement de la qüestió cubana és el coneixement des de aquí, i no el coneixement global. Jo penso que ell de la qüestió cubana té un coneixement lleuger i ell és absolutament anti...la guerra. El seu primer article, que és un article correcte és una cosa sobre la Guerra Franco-Prussiana. Tot el que sabia sobre aquesta guerra ho havia llegit -i ho cito al llibre- en un diari que es deia "El Ring" que es difonia a Madrid. I ell fa l'element visceral del pobre atrapat en la tela d'aranya. I aquest missatge és el que va reproduint en cada moment; i no és allò de qui té raó ...hi ha un diferència: al principi amb l'extermini de la Comuna, ell és marcadament favorable als comunars, i llavors una de les coses que no perdona als republicans és quines amnisties han donat els republicans francesos respecte als comunars que els tenen a Nova Caledonia?...per ell no és tant important el fet de que els comunars tinguin la raó, és la guerra el que el preocupa. Malgrat tot amb la Guerra Mundial, més que pacifista, és marcadament aliadofil

-Ramon Alquezar) Jo recordo un discurs seu que es mou amb aquesta ambigüitat que diu" d'acord la guerra, sempre guany qui guany; serà contraria als interessos de l proletariat , però en tot cas nosaltres estariem al costat d'aquest que defensen les llibertat (en contra de la corona)".

-Joan Serrallonga) Malgrat tot a mi no m'ha interessa't en el llibre el que podríem anomenar l'alta política, sinó la lluita d'una persona que va passant .

